

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci navrhovateľky **M. S.**, bývajúcej v R., blok V., proti odporcovi **S., a.s. L.**, so sídlom v L., IČO : X., zastúpenému JUDr. J. D., advokátom v R., za účasti vedľajšieho účastníka S. P. so sídlom v B., pobočky v R., **o zaplatenie 698 532,-- Sk istiny s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde v Rimavskej Sobote pod sp.zn. RA-1C/464/1997, o dovolaní odporcu a vedľajšieho účastníka proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2007, sp.zn. 16 Co 68/07, takto

r o z h o d o l :

Dovolania smerujúce proti časti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2007, sp.zn. 16 Co 68/07, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke stratu na zárobku za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002 v sume 182 698,-- Sk, **o d m i e t a .**

Dovolania smerujúce proti časti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2007, sp.zn. 16 Co 68/07, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke ešte stratu na zárobku za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002 v sume 252 590,-- Sk, ako aj čo do výroku o náhrade trov konania, **z a m i e t a .**

Navrhovateľke nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd v Rimavskej Sobote rozsudkom z 10. januára 2007 RA-1C/464/1997-359 zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke z titulu straty na zárobku za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002 sumu 182 698,-- Sk do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšku, čo do 515 833,-- Sk a úrokov z omeškania, návrh zamietol. Odporcovi, vedľajšiemu účastníkovi a štátu nepriznal náhradu trov konania. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok vo výške 7 304,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľka uplatnila voči odporcovi z titulu zistenej choroby z povolania nároky v zákonom rozsahu, o ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté, a to čiastočným a medzitýmym rozsudkom zo dňa 19.5.2005 v tomto istom konaní, ktorý rozsudok bol potvrdený rozhodnutím odvolacieho súdu v konaní sp.zn. 13Co/186/05 a nadobudol právoplatnosť dňa 24.11.2005. Okresný súd čiastočným rozsudkom zamietol uplatnený nárok navrhovateľky na stratu na zárobku odo dňa priznania nároku na starobný dôchodok, to znamená od 23.1.2002 do 31.12.2003 a medzitýmym rozsudkom rozhodol o danosti základu nároku navrhovateľky na náhradu škody v období od 3.11.1995 do 22.1.2002. Toto obdobie je ohraničené dňom 3.11.1995 preto, lebo v konaní o návrhu na náhradu škody návrhom podaným dňa 3.11.1997 bola zohľadnená vznesená námietka premlčania, keď bol ohraničený termín nepremlčateľnosti daného nároku do 22.1.2002, t.j. do priznania starobného dôchodku. Okresný súd vychádzal z ustanovení § 193 ods. 1 písm. a/ a § 195 ods. 1 Zákonníka práce č. 65/65 Zb. platného ku dňu odškodňovania a vzniku nároku. V súlade ustanovením § 120 ods. 3 O.s.p. si osvojil skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov o výpočte priemerného zárobku navrhovateľky pred vznikom škody, zistením poberaného čiastočného invalidného dôchodku a vyčíslením minimálnej mzdy v uvedenom období. Mal za to, že navrhovateľke patrí strata na zárobku po skončení práceneschopnosti ako rozdiel medzi jej priemerným zárobkom pred vznikom škody po príslušnej valorizácii s pripočítaním čiastočného invalidného dôchodku poberaného navrhovateľkou v uplatňovanom období, spolu s minimálnou mzdou, ktorá predstavovala najnižšiu možnú hranicu zárobku po zistení choroby z povolania. Dospel k záveru, že nezaradenie navrhovateľky do pracovného procesu bolo spôsobené výlučne nedostatkom vhodných pracovných príležitostí na získanie príjmu z vlastnej zárobkovej činnosti. Považoval navrhovateľku za nedobrovoľne nezamestnanú a s prihliadnutím na jej nekvalifikovanosť, minimálnu mzdu zohľadnil ako najnižšiu možnú hranicu zárobku po zistení choroby z povolania. Mal za to, že navrhovateľka mala zachovanú pracovnú spôsobilosť a mohla vykonávať práce za uľahčených podmienok v zmysle doporučení

lekárov i znalcov. Pokiaľ sa navrhovateľka domáhala vyššieho plnenia a úrokov z omeškania, návrh zamietol. Odporcovi, vedľajšiemu účastníkovi a štátu nepriznal náhradu trov konania v zmysle ustanovenia § 150 O.s.p. aj keď by inak, ako prevažne úspešní, mali právo na ich náhradu v zmysle § 142 ods. 2 O.s.p. Zohľadnil dôvody hodné osobitného zreteľa na strane navrhovateľky, ktorej by povinnosť nahradiť trovy konania týmto účastníkom spôsobila sociálne problémy pre jej zdravotný stav a dôsledky choroby z povolania.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie navrhovateľky a odporcu rozsudkom z 27. septembra 2007 sp.zn. 16 Co 68/07 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke stratu na zárobku za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002 v sume 435 288,-- Sk do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke trovy konania 6 160,-- Sk právnej zástupkyňi JUDr. V. B., advokátke so sídlom AK v R., do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vedľajšiemu účastníkovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Odporcu zaviazal zaplatiť trovy konania štátu 4 171,-- Sk a súdny poplatok 17 411,-- Sk na účet Okresného súdu v Rimavskej Sobote, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Dospel k záveru, že okresný súd sa správne zaoberal nárokom navrhovateľky na náhradu škody z titulu straty na zárobku pre chorobu z povolania za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002. V priebehu dokazovania boli vyčíslené základné parametre, z ktorých bolo treba matematicky stratu na zárobku vypočítať, a keďže tieto predpoklady výpočtu účastníci zhodne uznali za správne, okresný súd z nich správne vychádzal v zmysle ustanovenia § 120 ods. 3 O.s.p. V priebehu konania, ako aj v odvolaní odporca namietal, že súd mal pri posudzovaní prípadnej straty na zárobku brať do úvahy pravdepodobný zárobok, ktorý by bola navrhovateľka dosiahla pri práci zodpovedajúcej jej schopnostiam, kvalifikácii a zdravotnému stavu, ktoré by preukázateľne vykonávala, keby tomu nebránil nedostatok pracovných príležitostí. Za takú prácu považoval zaradenie navrhovateľky ako informátorky alebo vrátničky. Odpočítanie minimálnej mzdy nepovažoval teda za správne. Odvolací súd považoval za správne, že okresný súd posudzoval uplatnený nárok navrhovateľky podľa právnych predpisov účinných v dobe, za ktorú sa domáhala nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, to znamená podľa Zákonníka práce v znení účinnom do 31.3.2002. Mal preukázané všetky predpoklady vzniku zodpovednosti odporcu za vznik škody, pretože bola preukázaná existencia choroby z povolania, ktorá vznikla za stanovených podmienok, vznik škody, aj príčinnú súvislosť medzi chorobou z povolania a vznikom škody. Odvolací súd poukázal na to, že jedným z následkov poškodenia zdravia

chorobou z povolania je aj škoda, ktorá spočíva v strate na zárobku po skončení práceneschopnosti pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity. K strate na zárobku dochádza preto, že pracovná schopnosť zamestnanca bola následkom choroby z povolania znížená alebo zanikla a účelom náhrady za túto stratu na zárobku je poskytnúť primerané odškodnenie zamestnancovi, ktorý nie je schopný pre následky choroby z povolania dosahovať taký zárobok, ako mal pred poškodením. Ide o majetkovú ujmu, ktorá predstavuje rozdiel medzi zárobkom poškodeného pred vznikom škody a zárobkom po zistení choroby z povolania, k čomu je potrebné pripočítať, napr. čiastočný invalidný dôchodok, poskytovaný z toho istého dôvodu. Zodpovednosť za takto vzniknutú škodu je objektívna, ale zamestnávateľ je povinný nahradiť len takú škodu, ktorá vznikla z príčinnej súvislosti so zistenou chorobou z povolania. Ak sa poškodený zamestnanec nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho zníženej pracovnej schopnosti pre chorobu z povolania len pre nedostatok pracovných miest, nejde o škodu spôsobenú v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale situáciou na trhu práce. Nedostatok vhodných pracovných príležitostí je objektívnou okolnosťou a postihuje všetkých zamestnancov, bez ohľadu nato, či majú pracovnú spôsobilosť zníženú chorobou z povolania alebo z iných príčin. Ak teda treba mať na zreteli účel náhrady škody, teda odškodnenia zníženej alebo zaniknutej pracovnej spôsobilosti poškodeného zamestnanca a jeho neschopnosti dosahovať z dôvodu následkov choroby z povolania rovnaký zárobok ako pred poškodením, tomu účelu zodpovedá použitie pravdepodobného zárobku v zmysle zákonnej úpravy § 17 ods. 4 zákona č. 1/92 Zb., ktorý by zamestnanec dosiahol pri práci zodpovedajúcej jeho schopnostiam, kvalifikácii, zdravotnému stavu a ktorú by preukázateľne vykonával, keby tomu nebránil nedostatok pracovných príležitostí. Pravdepodobný zárobok by sa nemal stotožňovať s minimálnou mzdou, lebo tú je možné určiť len ako najnižšiu možnú hranicu zárobku po zistení choroby z povolania. Tieto právne úvahy použil okresný súd pre zdôvodnenie svojho rozhodnutia keď ustálil, že navrhovateľka mohla dosiahnuť po znížení pracovnej spôsobilosti len minimálnu mzdu, pretože všetky okolnosti nasvedčovali tomu, že by v prípadnom pracovnom zaradení vyšší zárobok dosiahnuť nemohla. Mal preukázané, že sa o prácu uchádzala, ale vzhľadom na jej zdravotný stav jej nebola ponúknutá vhodná práca, preto právnu úvahu o zohľadnení minimálnej mzdy považoval za vhodnú s ohľadom na osobitosti daného prípadu. Odvolací súd sa s vysloveným právnym názorom okresným súdom v zásade stotožnil, ale s prihliadnutím na osobitosti danej veci, postavenie navrhovateľky, jej predpokladov zamestnať sa s ohľadom na kvalifikáciu, zdravotný stav a okolnosti získania choroby z povolania zaujal z hľadiska určenia výšky náhrady škody, teda straty na zárobku v žalovanom období odlišný právny názor. Urobil tak potom, keď

požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v R. o spresnenie jeho stanoviska o možnostiach navrhovateľky zamestnať sa z hľadiska vývoja pracovných ponúk v uvedenom regióne a predpokladov pre ich využitie. Nestotožnil sa so stanoviskom okresného súdu a jeho právnym názorom, ktorý uplatnil a ktorý vychádzal zo skutočnosti, že navrhovateľka sa nemohla zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jej v dôsledku choroby z povolania zníženej pracovnej schopnosti **len pre nedostatok pracovných miest**. Odvolací súd zaujal názor, že navrhovateľka bola nedobrovoľne nezamestnanou zo súhrnu príčin a nebol to len nedostatok pracovných miest v danom regióne kde žije, kde mala byť pre ňu aktuálna ponuka pracovných miest. Z vyjadrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v R. jednoznačne vyplynulo, že navrhovateľke nemohli ponúknuť vhodné miesto kvôli jej zdravotnému stavu. Pokiaľ mala zníženú pracovnú schopnosť, bola zaradená do kategórie osôb zdravotne ťažko postihnutých, podľa medicínskej charakteristiky mohla vykonávať prácu za mimoriadne uľahčených podmienok, a to prácu fyzicky nenáročnú, ľahšiu, bez preťažovania horných končatín a chrbtice, mimo prašné a chemicky dráždivé prostredie, klimaticky vyrovnané v teple, suchu a pod.. Súčasne však pre navrhovateľku platilo, že môže vykonávať prácu primeranú jej kvalifikácii a tá zodpovedala úrovni ukončeného piateho ročníka základnej školy. Tento limit vzdelania v súvislosti s medicínskou charakteristikou práce jej nedával žiadne možnosti sa zamestnať, tak ako to vyplynulo aj zo spresňujúcej správy úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Odvolací súd považoval za limitujúcu aj skutočnosť, že navrhovateľka celý život od nadobudnutia pracovnej schopnosti pracovala u právneho predchodcu odporcu, vykonávala najťažšiu prácu akú bolo možné u tohto subjektu robiť a to triedenie 40 kg magnezitových tehál. Z uvedeného je zrejmé, že nebyť choroby z povolania, bola by naďalej takto pracovne produktívna. Iné skúsenosti s vykonávaním inej práce a overením si svojich fyzických a psychických predpokladov ju vykonávať nemala, preto jej zaradenie do pracovného procesu po znížení pracovnej schopnosti neboli ovplyvnené len nedostatkom pracovných miest, ale aj týmito súvisiacimi zvláštnymi okolnosťami, ktoré odvolací súd musel zobrať do úvahy. Odvolací súd nepoprel správnosť zaujatého právneho názoru okresným súdom vo všeobecnosti, ale s ohľadom na zvláštnosti postavenia navrhovateľky po získaní choroby z povolania a nespornej existencie nároku na náhradu škody, straty na zárobku v uplatňovanom období zaujal názor, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; tieto nikto nesmie, a to ani odporca, zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu, ktorým je navrhovateľka. Bolo by v rozpore s dobrými mravmi, keby súd vychádzal z predpokladu, že navrhovateľka sa mohla zamestnať v regióne, kde žije a býva celý život po predchádzajúcich

pracovných skúsenostiach a zaradeniach aké mala, že by mohla vykonávať kvalifikovanejšiu prácu pri ukončení základného vzdelania v piatom ročníku s tými zdravotnými obmedzeniami, ktoré vyplývali z charakteristiky jej poškodenia zdravia. Uvedené považoval za v súlade so základným článkom č. 2 Zákonníka práce. Na základe takejto úvahy odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu po čiastočnej zmene právneho názoru súdu prvého stupňa. Zmena rozsudku okresného súdu spočívala v tom, že aj odvolací súd vychádzal zo zhodných stanovísk účastníkov po vyčíslení priemerného mesačného zárobku, poberanom čiastočnom invalidnom dôchodku s nezohľadnením a teda nepripočítaním minimálnej mzdy, k dosiahnutému príjmu. Ak v sledovanom období priemerný zárobok pred vznikom škody s náležitou valorizáciou dosiahol 640 144,-- Sk, po odpočítaní čiastočného invalidného dôchodku v sume 204 856,-- Sk, predstavuje rozdiel stratu na zárobku 435 288,-- Sk. Odvolací súd preto zaviazal odporcu na zaplatenie tejto sumy z titulu straty na zárobku v uplatňovanom období. Vzhľadom na to, že navrhovateľka žiadala vyššiu sumu ako bola vyčíslená týmto výpočtom, súd návrh vo zvyšku zamietol, odvolávajúc sa v tomto smere aj na odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu, vrátane zamietnutia návrhu o priznanie úroku z omeškania, keďže dôvody podaného odvolania sa tohto nároku nedotýkali. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 142 ods. 2 O.s.p. a vyjadril ho výpočtom pomeru úspechu účastníkov v konaní. Vedľajšiemu účastníkovi, ktorý sa práva na náhradu trov konania vzdal, toto právo nepriznal a odporcovi zároveň uložil povinnosť nahradiť trovy konania štátu vzniknuté v súvislosti so znaleckým dokazovaním v zmysle ustanovenia § 148 O.s.p. a súdny poplatok v zmysle zákona o súdnych poplatkoch (zák.č. 71/92 Zb v znení zmien a doplnkov).

Proti tomuto rozhodnutiu, v časti priznania straty na zárobku vo výške 435 288,-- Sk, ako aj proti výroku o trovách konania, podali v zákonnej lehote dovolanie odporca a vedľajší účastník. Žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odporca poukazoval na tú skutočnosť, že navrhovateľke vznikla choroba z povolania v odškodniteľnej forme až 7.9.1994, t.j. v čase, keď už u neho nepracovala a preto jej nevznikol nárok na náhradu v zmysle § 195 Zákonníka práce. Vytýkal odvolaciemu súdu aj to, že pri výpočte straty na zárobku, keď už dospel k záveru o danosti nároku, mal brať do úvahy fiktívny zárobok v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 80/2005. Bol toho názoru, že hodnotenie odvolacieho súdu stavia zamestnávateľov v oblasti s vysokou nezamestnanosťou do úlohy zodpovedných subjektov

nielen za existujúcu situáciu na trhu práce, ale aj za dosiahnutý stupeň vzdelania svojich zamestnancov. On v žiadnom prípade nekonal v rozpore s dobrými mravmi. Zníženiu príjmu navrhovateľky v dôsledku nezamestnanosti resp. nízkej vzdelanostnej úrovne nemožno odškodniť náhradou straty na zárobku.

Vedľajší účastník bol toho názoru, že nárok na náhradu škody straty na zárobku podľa § 195 Zákonníka práce navrhovateľke nevznikol. Poukázal aj na to, že pri výpočte náhrady za stratu na zárobku sa mal brať do úvahy fiktívny zárobok, v zmysle rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1993 sp.zn. 4 Cdo 102/93 publikovaného pod R 75/1994. Zamestnávateľ je povinný nahradiť len takú škodu, ktorá poškodenému vznikla chorobou z povolania, t.j. v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania. Skutočnosť, že sa poškodený zamestnanec nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho chorobou z povolania zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, resp. z dôvodu jeho nedostatočnej vzdelanostnej úrovne, nie je podľa jeho názoru spôsobené v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale so situáciou na trhu práce. Na ťarchu zamestnávateľa nie je možné dávať zodpovednosť za stupeň vzdelania navrhovateľky, ktoré nie je možné odškodniť v rámci straty na zárobku (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2004 pod sp.zn. 3 Cdo 93/03 uverejnený pod R 4/2005).

Navrhovateľka považovala dovolanie odporcu a vedľajšieho účastníka za plne nedôvodné a navrhla ich zamietnuť. Poukázal na tú skutočnosť, že o základe jej nároku bolo súdmi právoplatne rozhodnuté. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za vecne správne, vychádzajúce s riadne zisteného skutkového stavu a správneho právneho posúdenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k týmto záverom:

Z porovnania rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok tak, že odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke 435 288,-- Sk, teda okrem sumy 182 698,-- Sk priznanej navrhovateľke prvostupňovým rozsudkom, jej priznal navyše sumu 252 590,-- Sk (535 288,-- Sk – 182 698,-- Sk). Z uvedeného vyplýva, že v tejto časti (sumy 182 698,-- Sk) rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zmenil ho iba vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcom rozsahu (čiastočne)

tak, že odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke ešte sumu 252 590,-- Sk, vo zvyšku návrh zamietol a rozhodol o trovách konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že z obsahu dovolania odporcu a vedľajšieho účastníka vyplýva, že títo napádajú rozhodnutie odvolacieho súdu **v časti priznania straty na zárobku vo výške 435 288,-- Sk, ako aj čo do výroku o trovách konania**. Dovolanie preto smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu aj v časti, v ktorej potvrdil rozsudok, pokiaľ ním bol odporca zaviazaný zaplatiť navrhovateľke sumu 182 698,-- Sk. Dovolanie odporcu a vedľajšieho účastníka teda smeruje aj proti takej časti rozhodnutia, ktorou bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdené. Proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je ale dovolanie prípustné len vtedy, ak odvolací súd vysloví vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Keďže v danej veci dosiaľ dovolací súd nerozhodoval, prípadným právnym názorom ktorým by bol odvolací súd viazaný, nie je dovolanie odporcu a vedľajšieho účastníka proti ním napadnutej časti rozsudku odvolacieho súdu prípustné ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Dovolací súd naostatok nezistil, že by dovolanie proti predmetnej časti rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné podľa § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti totiž netrpí vadou podľa uvedených ustanovení.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie odporcu a vedľajšieho účastníka smerujúce proti tejto časti rozsudku odvolacieho súdu, nie je prípustné a preto ho podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, potom sa už nezaoberal vecnou správnosťou napadnutej časti rozsudku odvolacieho súdu.

Odporca a vedľajší účastník napadli svojím dovolaním rozsudok odvolacieho súdu aj v časti, v ktorej odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok a odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke ešte sumu 252 590,-- Sk. Dovolanie proti predmetnej časti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p., nie je však dôvodné.

Z ustanovenia § 241 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O.s.p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nepodania návrhu na začatie konania, v odňatí možnosti účastníka pred súdom konať a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), z obsahu spisu nevyplývajú.

Podľa dovolacieho súdu konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté ani inou (v ustanovení § 237 O.s.p. neuvedenou) vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. K zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom došlo v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami (§ 220 O.s.p.).

Dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného odporcom a vedľajším účastníkom, vrátane jeho obsahového vymedzenia (napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci). Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami v dovolaniach nenamietanými. Dospel k záveru, že obsah dovolaní nie je spôsobilý spochybníť správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska dovolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených.

Nesprávnym právnym posúdením veci (či určitej právnej otázky) v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., je také posúdenie, pri ktorom odvolací súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávny právny predpis alebo správne použitý právny predpis nesprávne vyložil alebo nesprávne aplikoval. V danej veci dovolací súd v rozhodnutí odvolacieho súdu také pochybenie nezistil.

Kedže v danom prípade predmetom sporu je nárok na náhradu straty na zárobku za obdobie pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce, bolo potrebné tento nárok navrhovateľky posúdiť podľa ustanovení Zákonníka práce účinného do 1.4.2002, t.j. do účinnosti zákona č. 311/2001 Z.z. (ďalej len Zákonník práce).

Výklad v tom čase platných a účinných ustanovení Zákonníka práce týkajúcich sa vzniku, trvania a zániku nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity odvolacím

súdom je vecne správny, v súlade s aplikovanou jednotnou judikatúrou súdov (napr. R 26/1970, R 46/1982, R 36/1990, R 46/1996, R 44/2002).

Z ustanovenia § 195 Zákonníka práce vyplýva, že predpoklady zodpovednosti zamestnávateľa voči zamestnancovi za škodu pri chorobe z povolania sú choroba z povolania, vzniknutá za stanovených pracovných podmienok, vznik škody a príčinná súvislosť medzi chorobou z povolania a vznikom škody. K vzniku nároku na náhradu škody je potrebné, aby všetky tieto predpoklady boli splnené súčasne; ak chýba ktorýkoľvek z nich, nárok nevzniká.

Škoda, ktorá vzniká následkom choroby z povolania môže spočívať tiež v strate na zárobku poškodeného zamestnanca po skončení pracovnej neschopnosti. Ku strate na zárobku dochádza preto, že pracovná schopnosť zamestnanca bola následkom choroby z povolania obmedzená (dočasne alebo trvale) alebo zanikla, a účelom náhrady za stratu na tomto zárobku je poskytnutie primeraného odškodnenia zamestnancovi, ktorý nie je schopný v dôsledku zdravotného postihnutia spôsobeného chorobou z povolania dosahovať taký zárobok, aký mal pred poškodením.

O vzťah príčinnej súvislosti medzi stratou na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti a chorobou z povolania ide vtedy, ak vznikla táto škoda následkom choroby z povolania, t.j. bez choroby z povolania by strata na zárobku tak, ako vznikla, nenastala. Strata na zárobku nevzniká poškodenému zamestnancovi len vtedy, ak sa po skončení pracovnej neschopnosti znovu zamestnal u pôvodného zamestnávateľa a vykonával tam inú, menej platenú prácu, prípadne po skončení pracovného pomeru sa zamestnal u iného zamestnávateľa, kde dosahoval nižší zárobok, než pred zistením choroby z povolania, ale aj vtedy, ak zamestnanec po vzniku škodnej udalosti stratil vôbec možnosť zamestnať sa. Ku škode vo forme straty na zárobku dochádza totiž nielen za predpokladu poklesu zárobku ale nepochybne aj pri úplnej strate zárobku, v oboch prípadoch za predpokladu, že ku škode došlo výlučne v dôsledku ochorenia chorobou z povolania. K strate možnosti poškodeného zamestnanca zamestnať sa nedochádza len so zánikom jeho pracovnej schopnosti spôsobenej chorobou z povolania, ale k nej môže dôjsť aj vtedy, ak sa poškodený zamestnanec po vzniku škodnej udalosti nemôže po skončení pracovného pomeru zamestnať práve a len v dôsledku choroby z povolania. Rozhodujúcou skutočnosťou je výlučne zdravotný stav, ktorý po zistení choroby z povolania, je príčinou nemožnosti, resp. sťaženej možnosti vyhľadať ďalšie zamestnanie. V tomto smere závery uvedené v rozhodnutiach Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 152/2004, R 75/1994 a R 4/2005 ohľadom skutočnosti vylučujúcich zodpovednosť za škodu, spočívajúcich v tom, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest a škoda nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale situáciou na trhu práce, na ktoré poukazovali dovolatelia, nie sú pre prejednávanú vec skutkovo identické a preto k nim nemožno prihliadať.

Nie je vylúčené, že aj v prípade, ak zamestnávateľ rozviazal so zamestnancom pracovný pomer z dôvodov nesúvisiacich s chorobou z povolania, môže zamestnancovi po tomto rozviazaní pracovného pomeru vzniknúť škoda spočívajúca v strate na zárobku. Ak by k tomu u zamestnanca po skončení pracovnej neschopnosti došlo, je zamestnávateľ povinný túto škodu mu nahradiť, ak boli splnené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu pri chorobe z povolania podľa § 195 Zákonníka práce, pritom je bez právneho významu, že strata na zárobku vznikla až po skončení pracovného pomeru účastníkov.

Z uvedeného vyplýva, že existencia príčinnej súvislosti medzi chorobou z povolania a vznikom škody spočívajúcej v strate na zárobku, môže byť daná nielen v prípade, ak sa poškodený zamestnanec po skončení pracovného pomeru z dôvodov nesúvisiacich s chorobou z povolania znovu zamestnal, v ktorom zamestnaní vykonával inú, menej platenú prácu, ale aj vtedy, ak po rozviazaní pracovného pomeru nebol zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, ale poberal len podporu v nezamestnanosti; v oboch prípadoch za predpokladu, že k poklesu zárobku, resp. k jeho strate dochádza len v dôsledku zdravotného postihnutia spôsobeného chorobou z povolania.

Poškodený zamestnanec má teda nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti aj v prípade, ak v čase vzniku škody nebol zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, resp. iný príjem, nahradzujúci zárobok, alebo poberal len podporu v nezamestnanosti. Poškodený zamestnanec musí v takomto prípade preukázať, že po skončení pracovnej neschopnosti sa chcel stať osobou zárobkovo činnou, k čomu nedošlo len v dôsledku poškodenia jeho zdravia chorobou z povolania.

V posudzovanej veci odvolací súd správne vychádzal zo zistenia, že navrhovateľka sa stala nedobrovoľne nezamestnanou (došlo u nej k úplnej strate zárobku) zo súhrnu príčin a nebol to len nedostatok pracovných miest v danom regióne kde žije, kde mala byť pre ňu

aktuálna ponuka pracovných miest. Z vyjadrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v R. odvolací súd zistil, že navrhovateľke nemohli ponúknuť vhodné miesto práve kvôli jej zdravotnému stavu z dôvodu, že mala zníženú pracovnú schopnosť a bola zaradená do kategórie osôb zdravotne ťažko postihnutých.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať aj na to, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením vecí, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

Ak teda u navrhovateľky po zistení choroby z povolania bol príčinou nemožnosti, resp. sťaženej možnosti vyhľadať ďalšie zamestnanie výlučne jej zdravotný stav spôsobený chorobou z povolania, je potrebné takto vzniknutú stratu na zárobku na jej strane považovať za majetkovú ujmu vyvolanú chorobou z povolania. Pritom je potrebné uviesť aj to, že poukaz dovolateľov na nedostatočnú vzdelanostnú úroveň navrhovateľky bol pre toto posúdenie právne irelevantný.

Odvolací súd za tohto skutkového stavu preto správne vychádzal z právneho názoru, že medzi chorobou z povolania a vzniknutou škodou spočívajúcou v strate zárobku žalobcu za obdobie od 3.11.1995 do 22.1.2002 existuje príčinná súvislosť a že sú splnené všetky zákonné predpoklady uvedené v § 195 Zákonníku práce pre vznik zodpovednosti odporcu za túto škodu.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaniami vytýkané nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia a ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolania odporcu a vedľajšieho účastníka na strane odporcu v tejto časti ako aj čo do výroku o trovách konania podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej napriek tomu náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 O.s.p.) a žiadne trovy jej ani v dovolacom konaní nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. decembra 2008

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková

